

Efikasnost pedagoških mjera u osnovnoj školi

Sklepić, Magdalena

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:481148>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

**MAGDALENA SKLEPIĆ
DIPLOMSKI RAD**

**EFIKASNOST PEDAGOŠKIH MJERA U
OSNOVNOJ ŠKOLI**

Čakovec, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODDSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
Čakovec

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Magdalena Sklepić

**TEMA DIPLOMSKOG RADA: EFIKASNOST PEDAGOŠKIH
MJERA U OSNOVNOJ ŠKOLI**

MENTOR: Doc.dr.sc. Goran Lapat

Čakovec, rujan 2019.

SAŽETAK

Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi u Republici Hrvatskoj regulirane su dvije temeljne kategorije odgojnog djelovanja u školskim sustavima. To su pozitivne, odnosno poticajne pedagoške mjere koje su usmjerene na pohvale i nagrade te negativne pedagoške mjere koje su usmjerene na kritike i kazne. Pozitivna pedagoška mjera usmjerena je na učenika te se naglašava razvoj samodiscipline učenika i njihova potreba za kompetentnošću i dobrim odnosima s drugim učenicima. One se izriču učenicima, razrednim odjelima ili obrazovnim skupinama, koji se ističu u učenju, vladanju ili drugim aktivnostima. Kaznene pedagoške mjere izriču se učenicima radi sprječavanja i otklanjanja negativnih posljedica nemarnog odnosa prema učenju i radu, zbog kršenja kućnog reda te drugih neprihvatljivih ponašanja. Neprihvatljiva ponašanja se ovisno o težini mogu podijeliti na lakša, teža, teška i osobito teška ponašanja. U osnovnoj školi kaznene pedagoške mjere su opomena, ukor, strogi ukor, preseljenje u drugu školu te pedagoška mjera odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka. Svrha izricanja pedagoških mjera je potaknuti učenike na promjenu ponašanja, na preuzimanje odgovornosti za svoja ponašanja te stjecanje pozitivnog stava i odnosa prema školskim obavezama.

Izricanje pedagoških mjera ne smije biti posljedica osvete ili ponižavanja učenika. Ono se mora temeljiti na pravednosti. Provedeno je kvalitativno istraživanje čiji je cilj bio utvrditi imaju li pedagoške mjere efikasnost, odnosno utječe li njihovo izricanje na promjenu učenikova ponašanja. Podaci istraživanja prikupljeni su intervjuiranjem pedagoga u osnovnim školama. Ispitana su četiri pedagoga u četiri osnovne škole (Osnovna škola Prelog, Osnovna škola Podturen, I. osnovna škola Čakovec te III. osnovna škola Čakovec) na području sela i grada. Istraživanjem je utvrđeno da efikasnost pedagoških mjera ovisi o učeniku. Dok na neke učenike izricanje pedagoške mjere utječe pozitivno te oni mijenjaju svoje ponašanje na bolje, na druge učenike ono uopće ne djeluje ili ne djeluje u dovoljnoj mjeri. Učenici kojima je izrečena pedagoška mjera trebali bi prihvatiti odgovornost za svoje ponašanje te bi ona trebala utjecati na njihovu promjenu ponašanja.

Ključne riječi: pedagoške mjere, neprihvatljiva ponašanja, učenici, efikasnost

SUMMARY

The Law on Education in Primary and Secondary Schools in the Republic of Croatia regulates two basic categories of educational activity in school systems. These two categories constitute encouraging pedagogical measures that are focused on praise and rewards, and the negative pedagogical measures that are focused on criticism and punishment. The positive pedagogical measure is focused on students and emphasized the development of students self-discipline and their need for competence and good relationship with other students. They are imposed to students, classes or educational groups, who excel in learning, mastering or other activities. Negative pedagogical measures are imposed on student in order to prevent and eliminate the negative consequences of a negligent attitude towards learning and work, for breach of house rules and other unacceptable behavior. Unacceptable behaviors can be divided into lighter, harder, tough and especially tough behaviors depending on their severity. Pedagogical measures in primary school are warning, reprimand, strict reprimand, transfer to the another school and pedagogical measure of the educational treatment of the extended professional procedure.

The purpose of pedagogical measures is to encourage students to change their behavior, to take responsibility for their behavior and to acquire a positive attitude and attitude towards school responsibilities. Imposing of pedagogical measures must not be the result of retaliation or humiliation of the student. It must be based on fairness. Qualitative research was conducted to determine whether pedagogical measures have efficacy, that is, whether their expression influences the change in students behavior. Survey data were collected by interviewing pedagogues in primary schools. Four pedagogues were examined in four primary schools in the area of the village and the city. The research found that the effectiveness of pedagogical measures depends on the student. While some students have positive influence on the imposition of pedagogical measure and they change their behavior, it does not at all or not sufficiently affect the other students. Students who have been instructed to take a pedagogical measure should accept responsibility for their behavior and should influence their behavior to change.

Keywords: pedagogical measures, unacceptable behaviors, student, efficiency

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PEDAGOŠKE MJERE.....	2
2.1. Izricanje pedagoških mjera.....	2
3. EFIKASNOST PEDAGOŠKIH MJERA.....	4
4. NEPRIHVATLJIVA PONAŠANJA	4
4.1. Lakša neprihvatljiva ponašanja	4
4.2. Teža neprihvatljiva ponašanja.....	5
4.3. Teška neprihvatljiva ponašanja.....	6
4.4. Osobito teška neprihvatljiva ponašanja.....	6
4.5. Razlozi neprihvatljivog ponašanja učenika	7
4.6. Načini djelovanja na neprihvatljiva ponašanja.....	8
5. PEDAGOŠKE MJERE U OSNOVNOJ ŠKOLI.....	10
5.1. Pedagoške mjere poticaja.....	10
5.1.1. Pohvale.....	10
5.1.2. Nagrade.....	10
5.1.3. Posljedice primjene pedagoških mjera poticaja	11
5.2. Kaznene pedagoške mjere	12
5.2.1. Pedagoška mjera opomena.....	14
5.2.2. Pedagoška mjera ukor	15
5.2.3. Pedagoška mjera strogi ukor	15
5.2.4. Pedagoška mjera preseljenja u drugu školu.....	16
5.2.5. Pedagoška mjera odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka ¹⁶	
5.2.6. Posljedice primjene negativnih pedagoških mjera.....	18
6. METODOLOGIJA KVALITATIVNOG ISTRAŽIVANJA	20
6.1. Cilj istraživanja	20
6.2. Uzorak.....	20
6.3. Metode i instrumenti istraživanja	20
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	21
7.1. Intervju s pedagoginjom Osnovne škole Prelog	21
7.2. Intervju s pedagoginjom Osnovne škole Podturen	24
7.3. Intervju sa pedagoginjom I. osnovne škole Čakovec	26
7.4. Intervju sa pedagoginjom III. Osnovne škole Čakovec.....	29
8. ANALIZA PODATAKA	32

8.1.	Usporedba prikupljenih podataka iz I. i III. osnovne škole Čakovec	33
8.2.	Usporedba prikupljenih podataka Osnovne škole Prelog te Osnovne škole Podturen	33
9.	ZAKLJUČAK	35
10.	LITERATURA	37
11.	PRILOZI	39
	Pilog 1. Pitanja za intervju	39
12.	Kratka biografska bilješka	40
13.	Izjava o samostalnoj izradi rada	41

1. UVOD

U posljednjih nekoliko desetljeća javlja se sve više problematičnih ponašanja mladih u školama, kako u svijetu tako i kod nas. Učenici na satovima koriste mobitele, pišu poruke, ometaju nastavu, svađaju se s učiteljima, ne pišu domaće zadaće i sl. Oni postaju nasilni te nasilje postaje jedan od ozbiljnijih problema u školama. Nastava uz takva ponašanja ne može se ostvariti na kvalitetan način. Među najvažnijim čimbenicima koji pridonose kvalitetnijoj nastavi spominje se disciplina. Potrebno je uspostaviti disciplinu nad učenicima već u prvom razred osnovne škole na način da se postave pravila ponašanja. Ako učitelj dobro postavi pravila ponašanja, rad u razredu biti će mu lakši. Kako bi učitelj potaknuo učenike na poštivanje pravila mora uključiti učenike u donošenje tih pravila, objasniti im čemu služe ta pravila, točno odrediti pravila ponašanja u svakoj situaciji te pohvaliti i nagraditi učenike za poštivanje pravila.

Cilj postavljanja pravila ponašanja je smanjiti broj negativnih pedagoških mjera, a povećati broj pozitivnih pedagoških mjera poput usmenih pohvala i nagrada. No, koliko god da učitelji uspostavljaju dobru disciplinu radi sebe te kao temelj rada na učeničkoj samostalnosti, uvijek će biti suočeni s težim ili lakšim oblicima neprihvatljivog ponašanja. Pedagoške mjere propisuje Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, dok školski odbor donosi pravilnik o pedagoškim mjerama.

U ovom radu opisuje se pojam pedagoških mjera te se navode vrste pedagoških mjera, njihova primjena i svrha. U daljnjem tekstu objašnjeni su kriteriji za izricanje pedagoških mjera te učinak pedagoških mjera.

2. PEDAGOŠKE MJERE

Pedagoške mjere dijele se na poticajne pedagoške mjere i kaznene mjere. U pedagoške mjere poticaja spadaju pohvale i nagrade. One se dodjeljuju učenicima, razrednim odjelima ili obrazovnim skupinama, koji se ističu u učenju, vladanju ili u drugim aktivnostima. Kaznene pedagoške mjere izriču se učenicima radi sprječavanja i otklanjanja negativnih posljedica nemarnog odnosa prema učenju i radu, zbog kršenja kućnog reda, zbog nekulturnog i neprimjerenog ponašanja na nastavi, oštećivanja školske imovine te zbog ponavljanja kršenja dužnosti i obaveza. Kaznene pedagoške mjere potiču učenika na promjenu ponašanja, na preuzimanje odgovornosti te stjecanje pozitivnog odnosa prema školskim obavezama. Prilikom izricanja pedagoških mjera važno je voditi računa o učenikovo mentalnoj i socijalnoj zrelosti, osjetljivosti te drugim okolnostima koje utječu na njegov razvoj. Izricanje pedagoških mjera ne smije biti posljedica osvete, zastrašivanja ili ponižavanja učenika. Ono mora biti pravedno i pravodobno (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2017).

2.1. Izricanje pedagoških mjera

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta na temelju članka iz Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi donosi Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015). Prema pravilniku svrha pedagoških mjera je da utječu na promjenu ponašanja učenika kojemu je mjera bila izrečena te da ona bude poticaj za primjereno ponašanje drugim učenicima. Razrednici su obavezni na početku školske godine, na satu razrednika informirati učenike o pedagoškim mjerama, a na roditeljskom sastanku informirati roditelje o odredbama navedenog pravilnika. Pedagoške mjere za koje se utvrđuju kriteriji u:

a) osnovnoj školu su: opomena, ukor, strogi ukor i preseljenje u drugu školu,

Osim zbog neprihvatljivog ponašanja, pedagoške mjere izriču se i zbog neopravdani izostanaka s nastave. Neopravdanim izostankom smatra se izostanak s nastave za koji razredniku nije dostavljena liječnička ispričnica ili ispričnica nadležne institucije, koju je potpisao roditelj. Neopravdanim izostankom ne smatra se onaj izostanak s nastave za koji je roditelj tražio dopuštenje i to:

- u hitnim slučajevima usmeno od učitelja/nastavnika za izostanak s njegova sata;
- pisano od razrednika za izostanak od 3 radna dana, od ravnatelja za izostanak od 7 radnih dana te učiteljskog ili nastavničkog vijeća za izostanak od 15 dana.

Tijekom jedne školske godine roditelj može osobno ili pisano opravdati izostanak za koji nije dostavljena ispričnica u roku od najviše tri dana, koji ne mogu biti uzastopni. Načine opravdavanja izostanaka učenika, rokove za dostavu ispričnica te rokove javljanja o razlogu izostanka uređuje statut škole (Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera, 2015).

Prema Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) svako izricanje pedagoških mjera temelji se na principima pravednosti, postupnosti, pravodobnosti te proporcionalnosti. Učitelji, ravnatelj te stručni suradnici moraju voditi računa o dobi učenika, o učenikovoj psihofizičkoj razvijenosti i osobinama, o njegovom ranijem ponašanju, o okolnostima koje utječu na njegov razvoj te okolnostima u kojima se dogodilo učenikovo neprihvatljivo ponašanje. Učeniku je prije izricanja pedagoške mjere potrebno omogućiti savjetovanje s odgojno-obrazovnim radnikom. Roditelj učenika mora biti informiran o neprihvatljivom ponašanju te o načinu prikupljanja podataka koji su važni za donošenje odluke o izricanju pedagoške mjere. Mjera se može izreći i bez informiranja roditelja, ako se roditelj ne odazove pozivu na razgovor. Izricanje pedagoške mjere temelji se na bilješkama pedagoga, stručnog suradnika ili ravnatelja. Prije izricanja mjere odgojno-obrazovni radnici škole moraju se konzultirati, kontaktirati roditelje učenika te ako je potrebno mogu se konzultirati sa školskim liječnikom ili nadležnim centrom za socijalnu skrb. Izricanje pedagoške mjere temelji se na bilješkama pedagoga, stručnog suradnika ili ravnatelja. Kada se obrazlaže pedagoška mjera, potrebno je navesti mjesto, vrijeme i način na koji je došlo do neprihvatljivog ponašanja te navesti posljedice koje su nastupile ili su mogle nastupiti nakon neprihvatljivog ponašanja.

3. EFIKASNOST PEDAGOŠKIH MJERA

Efikasnost pedagoških mjera različita je od učenika do učenika. Na razrednicima je da procijene jesu li predložene pedagoške mjere primjerene i hoće li se postići željeni cilj. Kod nekih učenika dovoljno je samo da ih se usmeno opomene i oni će promijeniti svoje ponašanje, dok kod nekih učenika ni najstroža pedagoška mjera-strogi ukor, neće imati učinka (Rađenović i Smiljanović, 2007).

4. NEPRIHVATLJIVA PONAŠANJA

Prema Cowley (2006) u neprihvatljiva ponašanja spadaju manji te veći problemi u ponašanju s kojima se učitelji svakodnevno suočavaju. Manji problemi u ponašanju su brbljav razred, učenik koji žvače žvakaću gumu na satu, gađanje gunicama i sl. Takvi problemi mogu se riješiti brzo i na lak način, a potrebno ih je riješiti da bi se učenike uputilo na bolje ponašanje u razredu. Ako se ti mali problemi ne riješe oni mogu postati i veći problemi zbog stalnog ponavljanja i ometanja nastave. U veće probleme u ponašanju spadaju: opasnost od fizičkog sukoba, psovanje, opasni predmeti i sl. U takvim slučajevima potrebno je najprije osigurati ostale učenike u razredu te sebe. Učitelj se ne bi trebao ustručavati primijeniti kaznu za ovakva ponašanja.

U Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) navedena su neprihvatljiva ponašanja prema kojima se izriču pedagoške mjere, a to su: lakša, teža, teška te osobito teška neprihvatljiva ponašanja.

4.1. Lakša neprihvatljiva ponašanja

Prema Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) u lakše neprihvatljiva ponašanja spadaju:

- a) ometanje odgojno-obrazovnog rada (npr. izazivanje nereda, stvaranje buke, pričanje nakon učiteljeve/profesorove opomene i sl.);
- b) onečišćivanje školskog prostora i okoliša (npr. bacanje smeća po podu umjesto u koš za smeće);

- c) oštećivanje imovine u prostorima škole ili na drugome mjestu gdje se održava odgojno obrazovni rad nanošenjem manje štete (npr. šaranje po klupama, stolicama ili zidovima, urezivanje u namještaj);
- d) nedopušteno korištenje informacijsko- komunikacijskih uređaja tijekom odgojno-obrazovnog rada (npr. komunikacija preko društvenih mreža u toku nastavnog procesa);
- e) pomaganje ili poticanje ulaska neovlaštenih osoba u školski prostor;
- f) poticanje drugih učenika na neprihvatljiva ponašanja;
- g) uznemiravanje učenika ili radnika škole odnosno druge aktivnosti koje izazivaju nelagodu kod drugih osoba, nakon što je učenik na to upozoren;
- h) korištenje nedopuštenih izvora podataka u svrhu prepisivanja.

4.2. Teža neprihvatljiva ponašanja

Prema Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) u teža neprihvatljiva ponašanja spadaju:

- a) ometanje odgojno-obrazovnog procesa na način da je onemogućeno njegovo daljnje izvođenje;
- b) povreda dostojanstva druge osobe omalovažavanjem, vrijeđanjem ili širenjem neistina i glasina o drugome učeniku ili radniku škole;
- c) unošenje ili konzumiranje psihoaktivnih sredstava u prostor škole ili na drugo mjesto gdje se odvija odgojno-obrazovni rad;
- d) dovođenje ili pomaganje prilikom dolaska neovlaštenim osobama koje su nanijele štetu osobama ili imovini u prostoru škole ili na drugome mjestu gdje se održava odgojno-obrazovni rad;
- e) namjerno uništavanje imovine nanošenjem veće štete u prostoru škole ili na drugom mjestu gdje se održava odgojno-obrazovni rad;
- f) prikriivanje nasilnih oblika ponašanja;
- g) udaranje, sudjelovanje u tučnjavi i druga ponašanja koja mogu ugroziti sigurnost samog učenika ili druge osobe, ali bez težih posljedica;
- h) korištenje ili zlouporaba podataka drugog učenika iz pedagoške dokumentacije;

- i) klađenje ili kockanje u prostorima škole ili na drugim mjestima gdje se održava odgojno-obrazovni rad;
- j) prisvajanje tuđe stvari.

4.3. Teška neprihvatljiva ponašanja

Prema Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) u teška neprihvatljiva ponašanja spadaju:

- a) izazivanje i poticanje nasilnog ponašanja (npr. prenošenje lažnih informacija koje su povod za nasilno ponašanje, snimanje događaja koji uključuje nasilno ponašanje i sl.);
- b) nasilno ponašanje koje nije rezultiralo težim posljedicama;
- c) neovlašteno korištenje tuđih podataka za pristup elektroničkim bazama podataka škole bez njihove izmjene;
- d) krađa tuđe stvari;
- e) poticanje grupnog govora mržnje;
- f) uništavanje službene dokumentacije škole;
- g) prisila drugog učenika na neprihvatljivo ponašanje ili iznuda drugog učenika (npr. iznuđivanje novaca);
- h) unošenje oružja i opasnih predmeta u prostor škole ili druge prostore u kojima se održava odgojno-obrazovni rad.

4.4. Osobito teška neprihvatljiva ponašanja

Prema Pravilniku o kriterijima za izricanje pedagoških mjera (2015) u osobito teška neprihvatljiva ponašanja spadaju:

- a) krivotvorenje pisanje ili elektroničke službene dokumentacije škole;
- b) objavljivanje materijala elektroničkim ili drugim putem, a koji za posljedicu imaju povredu ugleda, časti i dostojanstva druge osobe;
- c) teška krađa odnosno krađa počinjena na opasan ili drzak način, obijanjem, provaljivanjem ili svladavanjem prepreka da se dođe do stvari;
- d) ugrožavanje sigurnosti učenika ili radnika škole na drugome mjestu gdje se održava odgojno-obrazovni rad;
- e) nasilno ponašanje koje je rezultiralo teškim emocionalnim ili fizičkim posljedicama za drugu osobu.

4.5. Razlozi neprihvatljivog ponašanja učenika

Cowley (2006) navodi kako postoje učenici koji donose svjesnu odluku o tome da će se tijekom odgojno-obrazovnog rada ponašati neprimjereno. No više je situacija kada se to događa zbog nekih drugih razloga. Učitelji bi trebali biti svjesni emocionalnih i psihičkih uzroka neprimjerenog ponašanja, kako kod učenika, tako i kod njih samih. Velik dio odgovora zašto se učenici ponašaju neprimjereno, krije se iza nečeg što nije pod nadzorom škole i učitelja. Učitelji se mogu potruditi umanjiti utjecaj vanjskih faktora na ponašanje učenika, no oni ne mogu promijeniti obrazovni sustav unutar kojeg rade.

Jedan od razloga neprihvatljivog ponašanja učenika je dosada. Nekim učenicima škola jednostavno ne odgovara, ne zanima ih i ne žele biti tamo. Takve učenike trebamo učiti da je škola važna za njihov budući život, pa će se oni vjerojatno pomiriti s osjećajem dosade te se neće okretati lošem ponašanju. Drugi najčešći razlog neprihvatljivog ponašanja učenika je nedostatak motivacije za učenje. Učenici često gube motivaciju za učenjem zbog problema s učenjem ili im je nastavni sadržaj pretežak. Postoje učenici kojima motivacija nedostaje zbog toga jer ih nitko nije naučio da je učenje važno te da ponekad i ono može biti zabavno. Kako bi takvim učenicima povećali motivaciju te smanjili mogućnost pojave neprimjerenog ponašanja, potrebno je prilagoditi nastavni sadržaj sposobnostima učenika. Nedostatak zanimanja za neki predmet također može biti razlog neprihvatljivog ponašanja učenika. Učenici nisu zainteresirani za predmet jer ne smatraju određeni predmet bitnim za njihovo shvaćanje svijeta ili jednostavno nemaju urođene sposobnosti za taj predmet (Cowley, 2006).

Osim navedenih razloga, na ponašanje učenika također utječe i izgled učionice. U neurednim, zapuštenim učionicama učenici će prije bacati smeće nego u novoj, urednoj i čistoj učionici. Učenici tvrde da kada je učionica uredna i nova, da se trude da takva i ostane. Učionice u kojima se odvija nastava su učenicima dosadne i monotone i to je jedan od razloga zbog kojeg se javlja neprimjereno ponašanje (Cowley, 2006).

Andrilović i Čudina-Obradović (1996) kao uzorak školske nediscipline, odnosno neprihvatljivog ponašanja navode tri moguća uzroka. Prvi mogući uzorak je to da kod učenika mogu postojati biološke osobine koje su značajne za pojavu

neprihvatljivog ponašanja. U te osobine ubrajaju se: slabija mentalna razvijenost, koja rezultira smanjenom koncentracijom, te oštećenja središnjeg živčanog sustava, koja rezultiraju nemirnim ponašanjem i nespretnosti. Drugi razlog su emocionalni problemi učenika. To se odnosi na nemogućnost učenika da zadovolji svoje potrebe na konstruktivan način. Učenici koji nisu prihvaćeni od strane svojih vršnjaka ili od strane učenika često neprihvatljivim ponašanjem nastoje privući njihovu pažnju te na taj način zadovoljiti svoje potrebe. Na učenike također utječu i određene situacije i događanja u školi poput loših odnosa učenika i učitelja, loših odnosa među učiteljima, loših odnosa učitelja te ravnatelja ili stručnih suradnika, nedostatak jasnih pravila i njihovo nepoštovanje, loša suradnja između škole i roditelja ili skrbnika i sl.

Loše vladanje podrazumijeva oblik kriminalnog ponašanja poput nasilja, krađe ili vandalizma. No takvi oblici ponašanja vrlo su rijetki. Mnogo češći oblici lošeg vladanja u osnovnim školama su kašnjenje, ispadi bijesa, vikanje, odbijanje obavljanja odgojno-obrazovnih zadataka, psovanje, ne donošenje opreme i pribora. Ovakva ponašanja predstavljaju prijetnju cijelom razredu jer ometaju odgojno-obrazovni rad. Loše vladanje ne ugrožava rad u velikoj mjeri, ako se uspostavi sustav reda u razredu. Kao razlozi za takvo ponašanje navode se: dosadan i nevažan rad u školi zbog čega je učenicima zanimljivije ometati nastavu nego pratiti odgojno-obrazovni rad, autoritativna vlast odraslih kakva vlada u školi učenicima smeta pa se stoga bune protiv nje, učitelji se ne zauzimaju za sebe, učenike potiče pažnja koju dobivaju od ostalih učenika tijekom ometanja. Trajno i ozbiljno loše vladanje povezuje se s lošim socijalnim i materijalnim uvjetima (Desforges, 2001).

4.6. Načini djelovanja na neprihvatljiva ponašanja

Kako je loše vladanje po svojoj prirodi javno pa je ostatak razreda moguća publika, učitelj mora reagirati na neprihvatljiva ponašanja kako bi održao red u učionici. Prilikom toga treba uzeti u obzir posljedice, samo djelo te dob djeteta. Na primjer, kada je riječ o vikanju, ono može biti uzbuđeno vikanje koje se češće javlja kod mlađe djece, a također može biti i prijetnja. U nekim situacijama učitelj mora reagirati na učenikovo neprihvatljivo ponašanje, no treba odrediti u kojoj mjeri te na koji način. Pohvale i pokude imaju prednost nad ostalim metodama reagiranja na loše vladanje. One nisu ometajuće, pomoću njih se izbjegavaju sukobi, učenici ih cijene te

su vrlo uspješne u praksi. Najmanje djelotvorni načini djelovanja na neprihvatljiva ponašanja su prigovaranje i suočavanje s učenicima. Kao načini „izlaženja na kraj“ osmišljene su i mnoge različite terapijske tehnike te tehnike bihevioralne modifikacije koje su isprobavane u školama. Bihevioralne tehnike podrazumijevaju tehnike koje upotrebljavamo kada ništa drugo ne uspijeva. One zahtijevaju mnogo napora, učenje specijaliziranih tehnika te veliko iskustvo u razredu. Ipak, neka loša ponašanja ne prestaju unatoč svim učiteljevim naporima (Desforjes, 2001).

5. PEDAGOŠKE MJERE U OSNOVNOJ ŠKOLI

5.1. Pedagoške mjere poticaja

U Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (2017) kao poticajne pedagoške mjere navedene su pohvale i nagrade. One se dodjeljuju učenicima, razrednim odjelima ili obrazovnim skupinama, koji se ističu u učenju i drugim korisnim aktivnostima. Cilj poticajnih mjera je podržati takvo ponašanje učenika, te ih se podupire da nastave pozitivno djelovanje.

5.1.1. Pohvale

Pohvale mogu biti pisane i usmene. Usmene pohvale te priznanja dodjeljuju se učenicima koji su se istaknuli u učenju i drugim aktivnostima tijekom odgojno-obrazovnog rada. U pisane pohvale spadaju pohvalnice, povelje, priznanja, diplome i slično. Također se mogu pojaviti u obliku medalja, znački i slično. Mogu ih predlagati učenici, nastavnici, stručni suradnici, tijela Škole te fizičke i pravne osobe izvan Škole. Usmenu pohvalu učeniku izriče razrednik, a pisanu pohvalu daje razredno vijeće. dok nagrade dodjeljuje nastavničko vijeće.

5.1.2. Nagrade

Kao nagrade učenicima se mogu pokloniti knjige, slike, skulpture, fotografije i slično. Učenicima koji su postigli visoke rezultate u određenim aktivnostima nagrade mogu biti u obliku športskih rekvizita, pribora za umjetničko stvaranje, glazbeni instrumenti i drugo. Nagrada novčanog oblika vrlo je rijetka. Sredstva kojima se financiraju nagrade utvrđuju se financijskim planom škole. Nagradu dodjeljuje nastavničko vijeće.

Čudina-Obradović (1991) nagrade dijeli u tri skupine: materijalne, socijalne i psihološke nagrade. U materijalne nagrade ubrajaju se igračke, slatkiši, medalje te školska sredstva. One su rijetko korištene zbog nepraktičnosti te mogu imati negativne posljedice. Socijalne nagrade podrazumijevaju iskazivanje divljenja, odobravanje i pohvale. Ovakve vrste nagrade su djelotvorne kada su iskrene, jer u suprotnom mogu imati negativan učinak. Pohvale dovode učenika do porasta njegova

samopouzdanja. One se najčešće koriste jer su jednostavne za primjenu, ništa ne koštaju a donose rezultate. U psihološke nagrade ubrajamo unutarnju motivaciju koja je osnovni pokretač aktivnosti potrebne da se čovjek osjeća kompetentno. Učiteljeva sposobnost kvalitetnog vođenja nastavnog procesa pomaže učeniku u motiviranju samog sebe za učenje. Sva tri oblika nagrade imaju isti cilj, no također i svaka od njih ima svojih nedostataka.

Postoji mnogo različitih vrsta nagrada na koje učenici različito reaguju. Nagrade mogu biti vrlo korisne kod uspostave nadzora nad učenicima. Postoji mnogo vrsta nagrada koje možemo koristiti u nastavi. Jedna od takvih nagrada je pohvala koja je ujedno i najčešći oblik nagrade. Jedan od nedostataka pohvale je to da ne djeluje kod učenika starijih od 14 godina. Osim pohvale, drugi oblik nagrade je potvrda. Mnoge škole učenicima daju potvrde ili diplome za dobar rad i pristojno ponašanje. Prednost je što se ovaj oblik nagrade može odvijati javno i na taj način motivirati i druge učenike. Pozitivni komentari, usmena ili pisana pohvala učeniku može biti vrlo učinkovita i motivirajuća. Telefoniranje ili pisanje roditeljima ne mora nužno biti kazna, ono može biti vrlo učinkovita nagrada koja će također motivirati ostale učenike. Kao oblik nagrade može se organizirati odlazak na izlet učenicima koji su tijekom cijele godine primjerno ponašali i koji su svojim radom pridonijeli školi. S korištenjem nagrada također treba biti oprezan, učitelj mora znati odrediti u kojoj situaciji treba učenika pohvaliti javno, a u kojim situacijama ih treba pohvaliti privatno (Cowley, 2006).

5.1.3. Posljedice primjene pedagoških mjera poticaja

Nagrađivanje učenika jedan je od najučinkovitijih načina postizanja boljeg ponašanja u školi (Cowley, 2006). Nagrada izaziva ugodu kod osobe koja ju prima, a isto tako i kod osobe koja nagrađuje učenika. Također na učenike djeluje motivirajuće te poticajno, nagrađivani učenici povećavaju svoje napore prilikom učenja i izvršavanja školskih obaveza. Međutim, treba dobro razmisliti o nagradi koju možemo primijeniti. Pogrešno korištena nagrada može imati negativan učinak te može kod učenika poticati taštinu i natjecateljstvo. Isto tako pohvala može negativno utjecati na samopoštovanje ostalih učenika koji će se tada osjećati manje vrijednim. Korištenje nagrada koje učenicima nisu zanimljive, neće mnogo pomoći. Potrebno ih je koristiti u pravoj mjeri, jer u suprotnom gube svoje značenje. Kako bi nagrada

imala neki značaj, ona mora biti nešto što će učenici cijeliti ili nešto što žele imati. Najčešće korištene nagrade su usmena ili pismena pohvala učitelja što učenicima baš i nije zadovoljavajuće. Nagrade bi trebale biti raznolike jer postoji mnogo različitih škola te mnogo različitih učenika koji različito reagiraju na nagrade. Svaka nagrada treba biti pravodobna i zaslužena kako bi se ostvarila motivacija kod učenika koji je pohvaljen, a istodobno ne bi imala negativan utjecaj na ostale učenike.

5.2. Kaznene pedagoške mjere

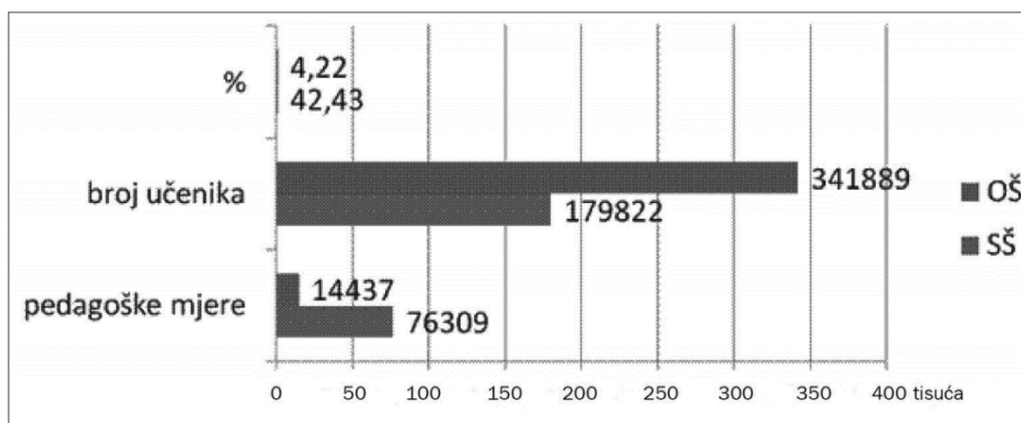
Cowley (2006) navodi nekoliko kazni koje se mogu koristiti kao pomoćno sredstvo u nadzoru nad ponašanjem učenika. U te kazne spadaju vikanje, zadržavanje učenika nakon nastave, telefoniranje/pisanje poruke roditeljima ili skrbnicima učenika, gubitak privilegija, kažnjavanje cijelog razreda te konačna kazna. Vikanje se zapravo ni ne smatra vrstom kazne, no ona je najizravniji oblik kazne koji se može koristiti u nastavi. Ponekad ono može imati suprotan učinak od željenog jer učenici vikanje ne smatraju kaznom. Zadržavanje učenika nakon nastave isto tako može imati i negativne i pozitivne posljedice. Vrlo je važno da se kazna dovede do kraja, jer u suprotnom nema učinkovitost. Treba osmisliti zadatke koje ćemo rješavati s učenikom u tom razdoblju. Osim rješavanja domaće zadaće ili rješavanja zadataka, učeniku možemo zadati kaznu na način da za vrijeme produženog boravka pokupi smeće iz učionice, posloži klupe i stolice i slično. Telefoniranje roditelja ponekad može biti vrlo učinkovita kazna u slučajevima kada učenik zna da će se njegovo ponašanje čuti i kod kuće. No, ako roditeljima nije stalo do svojeg djeteta ili ne mogu doći na kraj s njim, telefoniranje ili slanje poruke neće imati nikakve učinkovitosti. Važno je da se prije kontaktiranja roditelja informiramo o situaciji u učenikovo obitelji. Kako bi učenici dobili jasnu vezu između ponašanja i posljedica svojeg ponašanja, korisna kazna je gubitak privilegija. Učenici koji su se pristojno ponašali, imat će privilegije da npr. igraju društvene igre, dok će učenici koji su se loše ponašali izgubiti te privilegije. U situacijama kada su učenici tijekom nastavnog procesa brbljavi i nemirni, kažnjavanje cijelog razreda može biti vrlo korisna kazna. Učenici, koji svojim neprimjerenim ponašanje predstavljaju opasnost ostalim učenicima, mogu biti premješteni u drugu školu. Ova kazna ne primjenjuje se često, jer se primjenjuje u krajnjoj nuždi kada više nema načina da se ukloni učenikovo neprimjerenost ponašanje. Kod primjenjivanja ovih kazni važno je da se pritom ne izazovu dodatni sukobi. Prije kažnjavanja potrebno je učenike nekoliko puta

upozoriti na njihovo ponašanje i naglasiti da će biti kažnjeni nastave li s takvim ponašanjem (Cowley, 2006).

Za uspješnu i djelotvornu upotrebu kazni potrebno je služiti se kaznama rijetko. Kazna treba biti izrečena u slučaju tek kada smo pokušali s ostalim postupcima. Osim toga kazna mora biti pravodobna što znači da kazne treba odmjeriti neposredno nakon neposluha. Vrlo je bitan i način na koji je kazna izrečena. Ona ne smije biti posljedica učiteljeva gubljenja živaca ili njegove osvetoljubivosti. Također kazna treba biti primjerena vrsti neposluha, no treba uzeti u obzir i kontekst. Važno je da učenici prihvate kaznu kao opravdanu i pravednu te da ih ona upozorava na posljedice neprimjerenog ponašanja (Kyriacou, 2001).

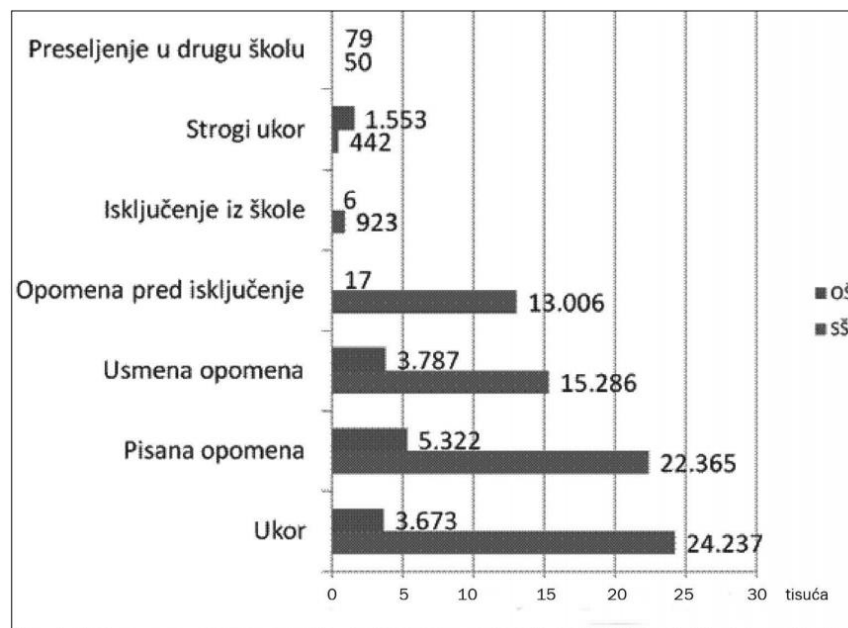
Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama (2017) kaznene pedagoške mjere zbog povreda dužnosti, neispunjavanja obaveza i nasilničkog ponašanja u osnovnoj školi su opomena, ukor, strogi ukor i preseljenje u drugu školu. Kaznene pedagoške mjere ne mogu se izreći prema cijelom razrednom odjelu. Kao kaznena pedagoška mjera ne smije se udaljavati učenika sa nastave, ne dopuštati mu sudjelovanje na školskim manifestacijama te ga se ne smije uskraćivati za odlazak na školske izlete.

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (Grafikon 1) za školsku godinu 2007./2008. navodi se da se pedagoške mjere tijekom osnovnoškolskog obrazovanja izriču manjem broju učenika (4,22%), dok je u srednjim školama izrečena u postotku od 42,43% učenika (Bouillet, 2010).

Grafikon 1. pedagoške mjere izrečene učenicima osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj šk. god. 2007./2008.

Među pedagoškim mjerama koje se izriču učenicima zbog rizičnog ponašanja prevladavaju pismene opomene, usmene opomene te ukori (grafikon 2).

Grafikon 2. Tkz. „upozoravajuće“ pedagoške mjere izrečene učenicima osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj šk. god. 2007./2008.

5.2.1. Pedagoška mjera opomena

Pedagoška mjera opomene izriče se učenicima zbog lakših neprihvatljivih ponašanja:

- ometanja ostalih učenika u praćenju nastave
- neopravdanih izostanaka s nastave ili drugih školskih aktivnosti do 6 školskih sati
- ometanja nastavnika za vrijeme održavanja odgojno-obrazovnog rada
- neredovitog nošenja školskog pribora i opreme, zbog onečišćenja škole i školskog okoliša
- nedopuštenog korištenja informacijsko-komunikacijskih uređaja za vrijeme nastavnog procesa
- zbog poticanja drugih učenika na neprihvatljiva ponašanja.

Opomenu izriče razrednik u roku od najkasnije 15 dana od saznanja za neprihvatljivo ponašanje učenika (Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera, 2015).

5.2.2. Pedagoška mjera ukor

Pedagoška mjera ukor izriče se učenicima zbog težih neprihvatljivih ponašanja poput:

- ometanje odgojno-obrazovnog rada na način da je onemogućeno njegovo daljnje izvođenje, izazivanje sukoba, oštećivanje školske imovine i imovine drugih učenika, nastavnika te drugih radnika
- kršenje Kućnog reda (konzumiranje alkohola, duhanskih proizvoda te drugih psihoaktivnih sredstava)
- nemaran odnos prema učenju i radu
- ponavljanje povrede za koju je već izrečena mjera
- vrijeđanje nastavnika te drugih radnika Škole
- prisvajanje tuđih stvari te neopravdani izostanak s nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada od 7 do 14 školskih sati.

Ukor se također mora izreći u roku od najkasnije 15 dana od saznanja za neprihvatljivo ponašanje učenika, a izriče ga Razredno vijeće (Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera, 2015).

Učeniku kojemu je već izrečena pedagoška mjera opomene ili ukora ponavlja se prethodno izrečena pedagoška mjera u slučaju neprihvatljivog ponašanja manje ili iste težine za koje mu još nije izrečena pedagoška mjera. Tijekom školske godine učeniku se najviše 2 puta može izreći ista pedagoška mjera. U slučaju učenikovog ponovnog neprihvatljivog ponašanja, izriče mu se pedagoška mjera sljedeće težine (Sekulić Erić, 2016).

5.2.3. Pedagoška mjera strogi ukor

Pedagoška mjera strogog ukora izriče se zbog teškog neprihvatljivog ponašanja u poput:

- izazivanja i poticanja nasilnog ponašanja
- krivotvorenje ispričnica
- krađa tuđe stvari
- poticanje govora mržnje
- uništavanje službene školske dokumentacije
- prisila drugih učenika na neprihvatljivo ponašanje

- iznuda drugog učenika, unošenje oružja i opasnih predmeta te
- zbog neopravdanog izostanka s nastave i drugih odgojno-obrazovnih oblika rada od 15 do 22 školska sata.

Strogi ukor izriče Nastavničko vijeće u roku od najkasnije 30 dana od saznanja za neprihvatljivo ponašanje učenika (Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera, 2015)

5.2.4. Pedagoška mjera preseljenja u drugu školu

Pedagoška mjera preseljenja u drugu školu izriče se zbog osobito teškog neprihvatljivog ponašanja poput:

- krivotvorenja službene dokumentacije škole
- krađa počinjena na opasan ili drzak način, obijanjem ili provaljivanjem
- ugrožavanje sigurnosti učenika ili radnika škole korištenjem opasnih predmeta ili oružja u prostoru i okolici škole
- nasilno ponašanje koje je rezultiralo teškim emocionalnim ili fizičkim posljedicama za drugu osobu te
- više od 22 neopravdana izostanka s nastave.

Pedagošku mjeru preseljenja u drugu školu izriče ravnatelj na temelju prijedloga stručnog povjerenstva u kojem su: razrednik, pedagog ili psiholog te predmetni nastavnik iz Razrednog vijeća. Izriče se u roku od najkasnije 60 dana od saznanja za učenikovo neprihvatljivo ponašanje za koje se izdaje pedagoška mjera. Ravnatelj škole ima pravo udaljiti učenika iz odgojno-obrazovnog procesa do završetka postupka izricanja pedagoške mjere (Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera, 2015).

5.2.5. Pedagoška mjera odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka

Prema Pravilniku o pedagoškoj mjeri odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka, koji izdaje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, odgojno-obrazovni tretman produženog stručnog postupka u osnovnim i srednjim školama podrazumijeva oblik odgojnog postupanja koji se provodi kako bi se utvrdio razlog učenikovog neprihvatljivog ponašanja, složenijih oblika poremećaja u ponašanju, visokorizičnih ponašanja učenika te poduzimanje mjera za uklanjanje

takvih ponašanja kako bi došlo do društveno prihvatljivog ponašanja. Ukoliko je učeniku izrečena pedagoška mjera zbog povrede dužnosti, neispunjavanja obveza ili nasilničkog ponašanja sukladno statutu škole, ravnatelj škole imenuje stručno povjerenstvo koje se obično sastoji od razrednika kao predsjednika povjerenstva, učitelja ili nastavnika, jednog člana razrednog vijeća te stručnog suradnika u školi. Stručno povjerenstvo razmatra opravdanost izricanja pedagoške mjere odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka. Prilikom toga stručno povjerenstvo mora poštivati razvojne karakteristike učenika, njegovo opće, emocionalno, mentalno, obiteljsko i socijalno stanje te ostale okolnosti koje su dovele do neprihvatljivog ponašanja. Njihov je zadatak također preispitati te analizirati okolnosti koje su dovele do izricanja pedagoških mjera prilikom čega trebaju voditi računa o sljedećim elementima učenikova ponašanja:

- neopravdani izostanci s nastave kao posljedica njegova narušenog emocionalnog, psihičkog i fizičkog zdravlja
- izazivanje tučnjave ili fizičkih napada na druge učenike, djelatnike škole ili druge osobe
- dolazak u školu pod utjecajem alkohola ili sredstava ovisnosti ili donošenje istih sredstava u školu
- unošenje oružja u školu
- ugrožavanje sebe ili ostalih sudionika izleta, ekskurzije ili slične aktivnosti izvan škole koju organizira škola
- otuđivanje ili namjerno oštećenje tuđe imovine ili imovine škole.

Nakon analize povjerenstvo prati i pomaže učeniku u rješavanju situacije koja je dovela do izricanja pedagoške mjere te u roku od najviše 30 dana podnosi pisano izvješće učiteljskom, odnosno nastavničkom vijeću. Ako stručno povjerenstvo utvrdi da izrečena pedagoška mjera nije dovela do poboljšanja ponašanja učenika, predlaže se izricanje pedagoške mjere odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka. U prijedlogu za provođenje pedagoške mjere odgojno-obrazovnog tretmana produženog boravka trebaju biti opisane okolnosti i razlozi iz kojih je vidljiva opravdanost za provođenje navedene mjere. Ovu pedagošku mjeru izriče učiteljsko, odnosno nastavničko vijeće za tekuću nastavnu godinu. Škola je obavezna o prijedlogu izricanja ove mjere pisano obavijestiti roditelje/skrbnike, a u iznimno teškim situacijama i centar za socijalnu skrb. Ako se ova mjera izreče stručno povjerenstvo je dužno:

- izraditi opis stanja (problema i uzroka)
- definirati probleme i uzroke
- izraditi procjenu odgojnih aktivnosti koje treba provesti tijekom individualnog programa sa učenicom
- izraditi individualni program te definirati ishode i ciljeve
- definirati metode i oblike praćenja učenikova napredovanja
- popisati i dokumentirati aktivnosti o izrečenoj mjeri.

Odgojno-obrazovni tretman produženog stručnog postupka određuje se za razdoblje koje ne može trajati dulje od 3 mjeseca. U okviru provođenja ove pedagoške mjere učenika se može uputiti u savjetovalište ili druge ustanove koje se bave problemima djece i adolescenata. Članovi stručnog povjerenstva tijekom provođenja ove mjere prate ponašanje i napredovanje učenika, bilježe svoja zapažanja, a na kraju utvrđenog razdoblja predsjednik stručnog povjerenstva o tome podnosi pisano izvješće ravnatelju škole te učiteljskom, odnosno nastavničkom vijeću. Evidencija i dokumentacija o provođenju mjere pohranjuje se u tajništvu škole te mora biti dostupna ravnatelju i članovima stručnog povjerenstva, a vodi je razrednik. On je dužan u roku od 8 dana od izricanja pedagoške mjere upisati je u matičnu knjigu. Roditelji/skrbnici učenika imaju pravo žalbe na izrečenu pedagošku mjeru odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka. O žalbi odlučuje ravnatelj (Pravilnik o pedagoškoj mjeri odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka, 2009).

5.2.6. Posljedice primjene negativnih pedagoških mjera

Prema Kyriacou (2001) postoje tri svrhe kazne, a to su odmazda, zastrašivanje i rehabilitacija. Najvažnija od ove tri svrhe navodi se rehabilitacija. Ona uključuje odgojne elemente pomoću kojih će učenik naučiti, odnosno znati odabrati pravilno ponašanje. Zastrašivanje podrazumijeva da učenici moraju ubuduće poželjeti izbjegavati neposluh zbog straha od posljedica. Dok je odmazda prisutnija u situacijama kada se prekrši moralno pravilo pa nastavnik smatra da se takvo ponašanje mora kazniti u interesu pravde kao izraz neodobravanja školske zajednice, kao što su prijetnje drugim učenicima, krađa, prepisivanje i slično.

Kazne su za učenike oštrije i neugodnije od postupaka koji se temelje na ispitivanju uzoraka neposluha i davanju savjeta ili prijekora, no to ne znači da su i

djelotvornije. Anketa nastavnčkih mišljenja o djelotvornosti različitih postupaka za neposlušne učenike, u sklopu Eltonova izvješća (DES, 1989), pokazala je da su općenito najdjelotvorniji postupci oni koji se temelje na razgovoru s učenicima (Kyriacou, 2001).

6. METODOLOGIJA KVALITATIVNOG ISTRAŽIVANJA

6.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je istražiti efikasnost pedagoških mjera u osnovnoj školi, odnosno utvrditi mijenjaju li učenici svoje ponašanje nakon izrečenih pedagoških mjera.

6.2. Uzorak

U istraživanju su sudjelovala četiri ispitanika. Ispitanici su bili pedagozi četiriju različitih osnovnih škola.

6.3. Metode i instrumenti istraživanja

Istraživanje se provodilo u Osnovnoj školi Prelog, Osnovnoj školi Podturen, I. osnovnoj školi Čakovec te III. osnovnoj školi Čakovec. Podaci su prikupljeni intervjuiranjem ispitanika. Intervjuiranje podrazumijeva anketu u usmenom obliku. Prilikom intervjuiranja osoba koja vodi intervju mora unaprijed pripremiti pitanja. Postoje tri vrste intervjuja, a to su strukturalni ili standardizirani, polustrukturirani te slobodni intervju. Strukturalni intervju podrazumijeva da anketar ima unaprijed postavljena pitanja koja čita ispitaniku te zapisuje njegove odgovore. Pitanja su najčešće zatvorenog oblika te zapisuje samo odgovore bez mogućih ostalih misli, zapažanja ili stajališta ispitanika. Polustrukturirani intervju je intervju kod kojeg anketar također ima unaprijed postavljena pitanja, u većini slučajeva otvorenog tipa. Anketar osim odgovora na pisanja zapisuje i misli, zapažanja te stajališta ispitanika. Kod slobodnog intervjuja pitanja se nameću, pojavljuju iz samog konteksta te nisu unaprijed postavljena (Matijević, Bilić, Opić, 2016). U ovom istraživanju korišten je polustrukturirani intervju. Intervju se provodio individualno te je trajao maksimalno 20 minuta. Sastojao se od 16 pitanja od kojih se prvih 10 pitanja odnose općenito na pedagoške mjere u osnovnoj školi, dok se ostalih 6 pitanja odnose na ponašanje pojedinih učenika prije i nakon izrečene pedagoške mjere (Prilog 1). Identitet učenika ostao je neotkriven zbog zaštite osobnih podataka.

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7.1. Intervju s pedagoginjom Osnovne škole Prelog

1. Koliko je pedagoških mjera izrečeno do sada u školskoj godini 2018./2019.?

Do sada u ovoj školskoj godini izrečeno je 11 pedagoških mjera. Od toga je 10 opomena i 1 ukor. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

2. Je li to više ili manje s obzirom na prethodnu godinu?

Prethodne godine izrečeno je 6 pedagoških mjera, 4 opomene te 2 ukora. Ove školske godine više je pedagoških mjera zbog toga jer su međusobno povezane. Imali smo slučaj gdje je jedan učenik fotografirao ispit te ga je proslijedio drugim učenicima. On je dobio ukor, a učenici koji su ga proslijedili dobili su opomenu. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

3. Je li izrečeno više negativnih ili pozitivnih pedagoških mjera?

Pozitivne pedagoške mjere se ne evidentiraju, tu spadaju pohvale, usmene pohvale na satu, nagrade na kraju školske godine. Prema tome više je pozitivnih pedagoških mjera nego negativnih. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

4. Koji su najčešći razlozi za izricanje negativnih pedagoških mjera?

Najčešći razlozi izricanja negativnih pedagoških mjera su ponašanja poput uznemiravanja drugih učenika, neprimjereno ponašanje, korištenje pogrđnih riječi, neprimjereno ponašanje prema učiteljima, odbijanje suradnje te komunikacije s učiteljima, ne obavljanja učeničkih obaveza poput pisanja domaće zadaće, oštećivanja školske imovine i sl.

Ove godine imali smo slučajeve izricanja negativnih pedagoških mjera zbog neopravdanih izostanaka, fotografiranja učitelja te objavljivanje fotografije na društvenim mrežama te zbog fotografiranja i dijeljenja fotografije ispita. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

5. Koja negativna mjera je najučestalija?

Najučestalija pedagoška mjera je opomena. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

6. Jeste li ikad imali slučaj u školi da je izrečena najstroža pedagoška mjera, preseljenje u drugu školu?

Nismo izrekli pedagošku mjeru preseljenja u drugu školu, ali smo imali u uvidu. Bio je jedan slučaj kada je učenik imao velik broj neopravdanih sati no nismo izrekli mjeru jer smo smatrali da učenik neće pohađati drugu školu. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

7. Imaju li negativne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

Ovisi o učeniku. Sada smo imali slučaj da su opomenu dobili vrlo dobri ili odlični učenici, koji se trude u školi. Kod njih je ta opomena bila vrlo efikasna i vrlo ih pogodila. Takvi učenici više ne ponavljaju neprimjereno ponašanje. Dok kod učenika, koji je već dobio opomenu ili neku drugu pedagošku mjeru, ona nije bila toliko efikasna. Bila je efikasna, ali samo kratkoročno. Nakon nekog vremena njegovo ponašanje se opet ponovilo. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

8. Kako učenik/učenica reagira na pozitivnu pedagošku mjeru i imaju li one efikasnost kod učenika?

Učenici na pozitivne pedagoške mjere reagiraju pozitivno, svi ih vole. One svakako imaju efikasnost, potiču učenika da se još više trudi, da bude aktivniji, marljiviji, da više uče i sl. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

9. Koji su najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera?

Najčešći oblici pozitivnih mjera su pisane pohvale, pohvale na satu, nagrade na kraju školske godine za postignut odličan uspjeh i sl. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

10. Smatrate li da su učenici dovoljno informirani o pedagoškim mjerama?

Svi učenici informirani su o pedagoškim mjerama na početku školske godine od razrednika. Učenici su dovoljno informirani, no mogli bi biti informiraniji.

Informirani su također kada dođu na razgovor k meni. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

Učenik/učenica koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

1. Koji je razlog izricanja negativne pedagoške mjere?

Učeniku je izrečena pedagoška mjera ukor zbog fotografiranja ispita te prosljeđivanja ispita drugim učenicima. On je dobio ukor, a učenici koji su dalje prosljeđivali fotografije dobili su opomenu. Njegovo ponašanje ponavlja se iz godine u godinu. Ima velik broj neopravdanih sati i negativnih ocjena. Ne želimo ga preseliti u drugu školu jer ga ovdje na neki način imamo pod kontrolom, a znamo da zbog obiteljske situacije ne bi pohađao drugu školu. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

2. Jeste li primijetili neprimjereno ponašanje učenika?

Njegovo ponašanje već nam je poznato, jer učenik već dva puta ponavlja razred. Kao što sam već spomenula njegovo ponašanje ponavlja se iz godine i godinu. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

3. Je li Vam se učenik požalio da ima problema?

S učenikom vrlo često vodim razgovore. On uvijek tvrdi da će popraviti svoje ponašanje, da se više neće neprimjereno ponašati, da će ispraviti ocjene i slično. To njegovo obećanje traje kratkoročno, nakon čega on opet ponavlja neprimjereno ponašanje. Na njegovo ponašanje utječe njegova obiteljska situacija te društvo koje utječe na njegov stav. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

4. Kako je učenik reagirao na izrečenu mjeru?

Učenik je na mjeru reagirao na način da je obećao da će se popraviti i da se više neće ponašati neprimjereno, no to je sve kratkoročno. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

5. Je li izricanje pedagoške mjere utjecalo na ponašanje učenika i kako?

On je već bio u situacijama kada su mu izrečene pedagoške mjere pa na njega one više nemaju neku efikasnost. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

6. Prema Vašem mišljenju, kolika je efikasnost pedagoških mjera?

Što se tiče pozitivnih pedagoških mjera, one svakako imaju efikasnost na sve učenike. Negativne pedagoške mjere utječu na one učenike koji su vrlo uspješni uspjehe u školi i koji su vrlo dobrog vladanja. Na učenike, kojima su već izrečene neke od negativnih pedagoških mjera, nema baš efikasnosti. (pedagoginja Osnovne škole Prelog)

U primjeru ovog učenika Osnovne škole Prelog pedagoške mjere nemaju efikasnost. Ovaj učenik ponavlja neprimjereno ponašanje iz godine u godinu te ima velik broj neopravdanih sati i negativnih ocjena. Također je već i bio u situacijama kada su mu izrečene pedagoške mjere te to pridonosi na efikasnost izricanja ove mjere. Ovaj učenik bio je predložen i za izricanje pedagoške mjere preseljenja u drugu školu no uzelo se u obzir da je učenik 8. razreda te su smatrali da u drugoj školi isto tako neće popraviti svoje ponašanje. Učenici koji su u ovom primjeru dobili opomene za prosljeđivanje fotografija dobili su pedagošku mjeru opomene. Na njih je ta mjera utjecala jer su to uglavnom bili učenici koji nemaju do sada izrečene pedagoške mjere i imaju uzorno vladanje. Prema ovom primjeru možemo pretpostaviti da izricanje negativnih mjera ima veće efikasnosti na učenike kojima one do sada nisu bile izrečene.

7.2. Intervju s pedagoginjom Osnovne škole Podturen

1. Koliko je pedagoških mjera izrečeno do sada u školskoj godini 2018./2019.?

U ovoj školskoj godini izrečeno je 49 pedagoških mjera. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

2. Je li to više ili manje s obzirom na prethodnu godinu?

S obzirom na prethodnu ove godine izrečeno je više pedagoških mjera. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

3. Je li izrečeno više negativnih ili pozitivnih pedagoških mjera?

Izrečeno je više negativnih pedagoških mjera. Uglavnom su sve izrečene mjere negativne. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

4. Koji su najčešći razlozi za izricanje negativnih pozitivnih mjera?

Najčešći razlozi za izricanje negativnih pedagoških mjera su neopravdani izostanci, fizički sukobi ili ometanje odgojno-obrazovnog rada. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

5. Koja negativna mjera je najučestalija?

Najučestalija pedagoška mjera je opomena. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

6. Jeste li ikad imali slučaj u školi da je izrečena najstroža pedagoška mjera, preseljenje u drugu školu?

Ove školske godine nije izrečena najstroža pedagoška mjera. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

7. Imaju li negativne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

Ovisi o učeniku i roditeljima. Ako su to učenici i roditelji čija su djeca uglavnom prihvatljivog ponašanja, obitelji kojima su škola, ocjene i ponašanje prioritet i obitelji u kojima pedagošku mjeru prihvaćaju kao upozorenje i usmjerenje k pozitivnom ponašanju mjere imaju učinak. Ipak, postoje obitelji i učenici u kojima pedagoške mjere nemaju efikasnost. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

8. Kako učenik/učenica reagira na pozitivnu pedagošku mjeru?

Pozitivno, smatram da je svakom učeniku lijepo čuti ili primiti bilo koju vrstu pohvale. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

9. Koji su najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera?

Najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera su pohvale i nagrade na kraju školske godine za postignut odličan opći uspjeh ili rezultat na natjecanjima. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

10. Imaju li pozitivne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

Imaju, djeluju uglavnom poticajno i motivirajuće. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

11. Smatrate li da su učenici dovoljno informirani o pedagoškim mjerama?

Pedagoške mjere tema su razgovora na početku svake školske godine. Učenike se uvijek na početku upoznaje s kućnim redom škole, pravilima ponašanja u školi te nepoštivanjem istih. (pedagoginja Osnovne škole Podturen)

Učenik/učenica koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

- 1. Koji je razlog izricanja negativne pedagoške mjere?**
- 2. Jeste li primijetili neprimjereno ponašanje učenika?**
- 3. Je li Vam se učenik požalio da ima problema?**
- 4. Kako je učenik reagirao na izrečenu mjeru?**
- 5. Je li izricanje pedagoške mjere utjecalo na ponašanje učenika i kako?**
- 6. Prema Vašem mišljenju, kolika je efikasnost pedagoških mjera?**

Pedagoginja Osnovne škole Podturen tek je nedavno došla na radno mjesto pedagoginje. Zbog svog kratkog radnog odnosa s Osnovnom školom Podturen, nažalost nije imala podatke o učeniku/učenici koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

7.3. Intervju sa pedagoginjom I. osnovne škole Čakovec

- 1. Koliko je pedagoških mjera izrečeno do sada u školskoj godini 2018/2019?**

Do sada je u ovoj školskoj godini izrečeno 8 pedagoških mjera. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

- 2. Je li to više ili manje s obzirom na prethodnu godinu?**

S obzirom na prošlu godinu to je više. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

- 3. Je li izrečeno više negativnih ili pozitivnih pedagoških mjera?**

Puno je više izrečenih pozitivnih pedagoških mjera. One se izriču učenicima na satu u obliku pohvala i na kraju 8. razreda učenici koji su sve razrede imali izvrstan uspjeh, dobivaju nagrade, odnosno knjige. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

- 4. Koji su najčešći razlozi za izricanje negativnih pedagoških mjera?**

Najčešći razlozi izricanja negativnih pedagoških mjera su neopravdani izostanci, ometanje odgojno-obrazovnog rada, nedozvoljeno korištenje informatičko-komunikacijskih sredstava, vrijeđanje, krađa i sl. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

5. Koja negativna mjera je najučestalija?

Najučestalija pedagoška mjera je opomena. Ove godine izrečene su 4 opomene, 3 stroga ukora i jedan ukor. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

6. Jeste li ikad imali slučaj u školi da je izrečena najstroža pedagoška mjera, preseljenje u drugu školu?

Nikada nismo imali slučaj da je izrečena mjera preseljenja u drugu školu, imali smo samo slučaj kada je učenik kojemu je ta kazna izrečena došao u našu školu. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

7. Imaju li negativne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

To ovisi o učeniku, ali kod većine nema efikasnost. Kod učenika, kod kojih se ponavlja neprimjereno ponašanje, nemaju efikasnost. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

8. Kako učenik/učenica reagira na pozitivnu pedagošku mjeru?

Kada učenici dobiju pozitivnu pedagošku mjeru, poput pohvale, to na njih djeluje motivirajuće. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

9. Koji su najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera?

Najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera su pohvale i nagrade. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

10. Imaju li pozitivne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

Pozitivne pedagoške mjere imaju efikasnost jer motiviraju učenika da bude što bolji, da se više trudi i sl. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

11. Smatrate li da su učenici dovoljno informirani o pedagoškim mjerama?

Smatram da su dovoljno informirani, no to ovisi o razredniku. Zadatak razrednika je da na početku školske godine informira učenike o pedagoškim mjerama. Naravno mogu se naći učenici koji kad se nađu u situaciji da su dobili negativnu pedagošku mjeru, govore da oni to nisu znali, da nisu bili o tome informirani. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

Učenik/učenica koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

1. Koji je razlog izricanja negativne pedagoške mjere?

Učenik je dobio pedagošku mjeru strogi ukor zbog krađe. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

2. Jeste li primijetili neprimjereno ponašanje učenika?

Kod ovog učenika nismo primijetili neprimjereno ponašanje. Učenik je uzornog vladanja i dobar je učenik i od njega nismo nikada očekivali takvo ponašanje pa nas je to vrlo iznenadilo. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

3. Je li Vam se učenik požalio da ima problema?

Učenik mi se nije požalio da ima nekih problema. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

4. Kako je učenik reagirao na izrečenu mjeru?

On je na izrečenu mjeru reagirao pozitivno. Shvatio je da je pogriješio te s suočio sa posljedicama. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

5. Je li izricanje pedagoške mjere utjecalo na ponašanje učenika i kako?

Pedagoška mjera je utjecala na njega i sigurno više nikada neće niti pomisliti da tako nešto učini. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

6. Prema Vašem mišljenju, kolika je efikasnost pedagoških mjera?

Efikasnost pedagoških mjera je mala, kod većine učenika nema efikasnosti. Ima primjera učenika poput ovoga koji je prvi puta pokazao neprimjereno ponašanje i na njega je ta negativna mjera utjecala. (pedagoginja I. osnovne škole Čakovec)

U primjeru iz I. osnovne škole Čakovec učenik je dobio pedagošku mjeru ukora zbog krađe. Učenik do tada nije imao izrečenih negativnih pedagoških mjera te je imao uzorno vladanje. Pedagoginja navodi da se je ona osobno iznenadila zbog takvog ponašanja učenika. Na njega je izricanje pedagoške mjere utjecalo i to u pozitivnom smislu. On je u razgovoru s pedagoginjom shvatio da je pogriješio i prihvatio svoju pogrešku. Prilikom mog razgovora s pedagoginjom ona navodi kako smatra da on više neće ponavljati takva ponašanja.

7.4. Intervju sa pedagoginjom III. Osnovne škole Čakovec

1. Koliko je pedagoških mjera izrečeno do sada u školskoj godini 2018/2019?

U ovoj školskoj godini do sada su izrečene tri pedagoške mjere. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

2. Je li to više ili manje s obzirom na prethodnu godinu?

U odnosu na prošlu godinu, ove godine izrečeno je više pedagoških mjera. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

3. Je li izrečeno više negativnih ili pozitivnih pedagoških mjera?

Izrečeno je više pozitivnih pedagoških mjera jer se one izriču učenicima na satu kao usmene pohvale, nagrade na kraju školske godine i slično. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

4. Koji su najčešći razlozi za izricanje negativnih pozitivnih mjera?

Najčešći razlozi izricana negativnih pedagoških mjera su neprihvatljiva ponašanja poput vikanja na satu, psovanja, udaranja drugih učenika, oštećivanja školske imovine i slično. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

5. Koja negativna mjera je najučestalija?

Najučestalija negativna mjera je opomena. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

6. Jeste li ikad imali slučaj u školi da je izrečena najstroža pedagoška mjera, preseljenje u drugu školu?

Do sada nismo još imali slučaj da je izrečena mjera preseljenja u drugu školu. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

7. Imaju li negativne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?

Imaju, ali ne kod svih učenika. Neki učenici nakon izrečene pedagoške mjere poprave svoje ponašanje, dok neki nastave s neprihvatljivim ponašanjem. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

8. Kako učenik/učenica reagira na pozitivnu pedagošku mjeru i imaju li one efikasnost kod učenika?

Učenici na pozitivne pedagoške mjere reagiraju pozitivno. Imaju efikasnost kod učenika, ali ne preveliku. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

9. Koji su najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera?

Najčešći oblik pozitivne pedagoške mjere su pohvale. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

10. Smatrate li da su učenici dovoljno informirani o pedagoškim mjerama?

Da, učenici su dovoljno informirani o pedagoškim mjerama. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

Učenik/učenica koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

1. Koji je razlog izricanja negativne pedagoške mjere?

Učenik je dobio ukor jer je na satu psovao učiteljici te vikao na nju. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

2. Jeste li primijetili neprimjereno ponašanje učenika?.

Da, učenikovi roditelji su izrazili zabrinutost zbog njegovog ponašanja. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

3. Je li Vam se učenik požalio da ima problema?

Ne, učenik mi se nije požalio da ima probleme. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

5. Kako je učenik reagirao na izrečenu mjeru?

Učenik je nakon izrečene mjere shvatio da je pogriješio te je popravio svoje ponašanje. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

6. Je li izricanje pedagoške mjere utjecalo na ponašanje učenika i kako?

Da, učenik je popravio svoje ponašanje, više pazi na satu, aktivan je, piše domaće zadaće te se pristojno ponaša. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

7. Prema Vašem mišljenju, kolika je efikasnost pedagoških mjera?

Efikasnost pedagoških mjera ovisi o učeniku i situaciji zbog koje je dobio pedagošku mjeru. No u većini slučajeva pedagoške mjere su efikasne jer učenici shvate svoje pogreške i promijene svoje ponašanje. (pedagoginja III. osnovne škole Čakovec)

U ovom primjeru izrečena je pedagoška mjera ukor zbog psovanja na satu i vikanja na učiteljicu. On je nakon izricanja mjere ukora shvatio da je pogriješio pa je popravio svoje ponašanje. Pedagoginja navodi da se nakon izrečene mjere počeo više truditi na satu, aktivniji je te se primjereno ponaša. Možemo pretpostaviti da je izricanje pedagoške mjere imalo efikasnost na ovog učenika.

8. ANALIZA PODATAKA

Prema podacima koji su prikupljeni intervjuiranjem pedagoga u četiri osnovne škole, najčešći razlozi izricanja negativnih pedagoških mjera su uznemiravanje drugih učenika u toku nastavnog procesa, odnosno ometanje odgojno-obrazovnog rada. Također se kao razlozi navode i neprimjereno ponašanje, neopravdani izostanci, oštećivanje školske imovine, korištenje pogrdnih riječi pa čak i fizički sukobi. Najviše pedagoških mjera izrečeno je u Osnovnoj školi Podturen, gdje je izrečeno 49 negativnih pedagoških mjera. U Osnovnoj školi Prelog izrečeno je jedanaest pedagoških mjera, u I. osnovnoj školi Čakovec osam, a najmanje pedagoških mjera izrečeno je u III. osnovnoj školi Čakovec gdje su izrečene samo tri pedagoške mjere u školskoj godini 2018./2019. U svim školama koje su sudjelovale u ovom istraživanju pedagozi navode da je ove godine izrečeno više pedagoških mjera nego prošlih godina. Prema tome možemo pretpostaviti da one na učenike nemaju neki utjecaj jer se njihovo neprihvatljivo ponašanje ponavlja. Prema ovim podacima pedagoške mjere nemaju velik utjecaj na učenike kojima su one već bile izrečene, dok na učenike kojima je to prva pedagoška mjera te na učenike koji imaju dobro vladanje i dobre ocjene, one utječu pozitivno te se učenici trude da takvo ponašanje, zbog kojeg su primili pedagošku mjeru, ne ponavljaju. Najučestalija pedagoška mjera koja se izriče učenicima je opomena, dok pedagoška mjera preseljenja u drugu školu do sada nije bila izrečena ni u jednoj od ovih škola. Osnovna škola Prelog imala je u vidu izricanje pedagoške mjere preseljenja u drugu školu, no nisu ju izrekli. Pedagoginja navodi da su smatrali da učenik neće pohađati ni drugu školu u koju će biti preseljen te mjera neće imati nikakav utjecaj na njega. Pozitivne pedagoške mjere ne evidentiraju se i njih je prema podacima iz ovog istraživanja puno više nego negativnih pedagoških mjera. One se izriču učenicima u obliku pohvala na satovima svakog dana te također kao nagrada učenicima na kraju školske godine. Pozitivne pedagoške mjere vole svi učenici, na njih reagiraju pozitivno te ih one motiviraju da se još više i bolje trude kako bi postizali bolje rezultate. Zadatak razrednika je da na početku školske godine informiraju učenike o pedagoškim mjerama. Svi razrednici taj zadatak ispune, no uvijek postoje učenici koji negiraju da su im te informacije bile rečene zbog toga jer nisu slušali.

8.1. Usporedba prikupljenih podataka iz I. i III. osnovne škole Čakovec

I. i III. osnovna škola Čakovec nalaze se na području grada Čakovca. Nakon analiziranja podataka prikupljenih intervjuiranjem pedagoginja u obje škole, možemo zaključiti da se podaci i ne razlikuju puno, što je i očekivano s obzirom da se obje škole nalaze na istom području. Postoji razlika u broju izrečenih negativnih pedagoških mjera u školskoj godini 2018./2019., no ona nije velika. U I. osnovnoj školi Čakovec izrečeno je osam pedagoških mjera, dok su u III. osnovnoj školi Čakovec izrečene samo tri pedagoške mjere. U obje škole pedagoginje navode da je ove školske godine izrečeno više pedagoških mjera u odnosu na prethodnu školsku godinu. Pozitivnih pedagoških mjera u obje škole ima više nego negativnih. U III. osnovnoj školi Čakovec, gdje su izrečene samo tri pedagoške mjere, pedagoginja navodi da njihov utjecaj na učenike ovisi o učeniku te o situaciji zbog koje je učenik dobio pedagošku mjeru. Npr. u ovom slučaju gdje je učenik po prvi puta pokazao neprimjereno ponašanje pedagoška mjera imala je utjecaj na njega, te on takvo ponašanje više neće ponoviti. U I. osnovnoj školi Čakovec, gdje je izrečeno više mjera nego u III. osnovnoj školi Čakovec, efikasnost pedagoških mjera je mala te one kod većine učenika nemaju utjecaja.

8.2. Usporedba prikupljenih podataka Osnovne škole Prelog te Osnovne škole

Podturen

Osnovna škola Prelog nalazi se na području grada Preloga. Osim s područja grada Preloga učenici dolaze sa prigradskih naselja Čehovec, Otok te Cirkovljan u kojemu se nalazi područni odjel koji polaze učenici od 1. do 4. razreda. U godini školskoj 2018./2019. školu je pohađalo 419 učenika. Osnovna škola Podturen nalazi se na području Općine Podturen, točnije u naselju Podturen. Osim s područja naselja Podturen, u školu dolaze i učenici iz ostalih naselja koja pripadaju općini. To su naselja Novakovec, Miklavec, Sivica, Celine, Ferketinec, Matekovec te romsko naselje Lončarevo. U školskoj godini 2018./2019. školu je pohađalo 318 učenika (171 učenik u razrednoj nastavi te 147 učenika u predmetnoj nastavi) u ukupno 22 razredna odjela.

Nakon analize podataka prikupljenih intervjuiranjem pedagoga u Osnovnoj školi Prelog te Osnovnoj školi Podturen, vidljiva je velika razlika u broju

izrečenih pedagoških mjera u školskoj godini 2018./2019. U osnovnoj školi Prelog izrečeno je 11 pedagoških mjera, od kojih je deset opomena i jedan ukor, dok je u Osnovnoj školi Podturen sveukupno iste školske godine izrečeno 49 pedagoških mjera. U obje škole ove školske godine izrečeno je više pedagoških mjera nego prethodne školske godine. Možemo pretpostaviti da broj izrečenih pedagoških mjera raste iz godine u godinu. U Osnovnoj školi Prelog većina pedagoških mjera je izrečena zbog uznemiravanja drugih učenika, korištenje pogrđnih riječi, odbijanje suradnje te komunikacije s učiteljima, oštećivanja školske imovine i slično, dok se u Osnovnoj školi Podturen za izricanje pedagoških mjera navode i razlozi poput neopravdanih izostanaka te čak i fizički sukobi među učenicima. Efikasnost pedagoških mjera ovisi o učeniku, a isto tako i o roditeljima učenika. U Osnovnoj školi Podturen, gdje ima najviše izrečenih pedagoških mjera, pedagoginja navodi da ima roditelja koji ne brinu o svojoj djeci niti ih potiču na pozitivno ponašanje. Prema tome i o roditeljima ovisi kako će učenici reagirati na pedagošku mjeru. Kod djece kojima roditelji kod kuće toleriraju neprimjereno ponašanje, pedagoška mjera neće imati nikakve efikasnosti.

9. ZAKLJUČAK

Uspostavljanje discipline od prvog razreda treba dovesti do toga da kaznenih pedagoških mjera bude što manje, a pohvala i nagrada sve više. Kaznene pedagoške mjere služe kao kazna za učenikovo neprihvatljivo ponašanje, dok pozitivne pedagoške mjere služe kao poticaj učenicima koji se ističu u učenju i vladanju te aktivnostima u školi i izvan nje. Pozitivne pedagoške mjere kod učenika izazivaju osjećaj ugone te na njih djeluju motivirajuće i poticajno. No prilikom njihova izricanja treba razmisliti o nagradi koju učenik zaslužuje. Pogrešno korištena nagrada ili pohvala može imati negativan učinak na učenike te također može negativno utjecati na ostale učenike. Potrebno ih je koristiti u pravoj mjeri, jer u suprotnom gube svoje značenje. Svaka nagrada i pohvala treba biti zaslužena te pravodobna kako bi imala utjecaj na učenike. Kaznene pedagoške mjere kod učenika izazivaju osjećaj neugode. Učenici su s godinama sve zreliji pa bi trebali biti i svjesniji svojih postupaka te njihovih posljedica. Kada učitelj primijeti neprihvatljivo ponašanje kod učenika, mora reagirati u pravom trenutku da bi spriječio učenikovo daljnje neprihvatljivo ponašanje. Učenici su u školama dovoljno informirani o pedagoškim mjerama, no zadatak razrednika je da ih tokom godine još podsjeti na posljedice neprimjerenog ponašanja.

Na osnovi rezultata dobivenih intervjuiranjem pedagoga u četiri osnovne škole na području grada i sela dolazimo do zaključka da je najčešće upotrebljavana pedagoška mjera opomena. Kada se uspoređi korištenje pozitivnih i negativnih pedagoških mjera, izrečeno je više pozitivnih pedagoških mjera. One se koriste kao pohvale na satu, nagrade na kraju školske godine i slično. Pozitivne pedagoške mjere se ne evidentiraju, no učitelji ih koriste svakodnevno prilikom odgojno-obrazovnog rada. Njihov utjecaj na učenike je pozitivan, one ih potiču da se još više potrudu u učenju i obavljanju školskih obaveza. Najviše negativnih pedagoških mjera u ovom istraživanju izrečeno je u Osnovnoj školi Podturen (49 pedagoških mjera), dok je u ostalim školama izrečeno od tri do jedanaest pedagoških mjera. Pedagozi navode da im se učenici ne obraćaju kada imaju neke probleme koji kasnije postaju razlozi njihovog neprimjerenog ponašanja. Kako bi se smanjilo neprimjerenost ponašanje, a samim time i izricanje negativnih pedagoških mjera, učenici trebaju početi dijeliti svoje probleme s drugima te tražiti savjete za pomoć u tim problemima. Učenici danas ne shvaćaju da je svako ometanje odgojno-obrazovnog rada neprimjerenost ponašanje.

Za njih je neprimjereno ponašanje samo nasilno ponašanje, uništavanje imovine i slično. Razrednici i pedagozi ih o neprimjerenim ponašanjima i posljedicama takvih ponašanja informiraju početkom svake godine, no neki učenici se na to oglušaju. Izricanje pedagoških mjera je dobro jer bi trebalo potaknuti učenike da promisle o svojim postupcima, no učenici više vole pozitivne pedagoške mjere te bi se one trebale češće upotrebljavati. Učenici će biti motiviraniji za rad i promjenu ponašanja ako istaknemo i pohvalimo njegove pozitivne strane umjesto da samo kaznimo njegove negativne strane. Ovim radom potvrđeno je da je efikasnost pedagoških mjera različita i da one djeluju na svakog učenika različito.

Učenici, koji imaju bolje ocjene i bolje vladanje, na pedagoške mjere reagiraju drugačije od onih učenika koji imaju slabije ocjene i lošije vladanje. Kada učenik, koji ima dobre ocjene i dobro vladanje, primi pedagošku mjeru, on na nju reagira pozitivno, odnosno shvaća da je pogriješio i pokušava promijeniti svoje ponašanje na bolje. Kod učenika koji ne brinu za svoje ocjene i ponašanje, ona nema utjecaj. Takvi učenici na pedagoške mjere ne reagiraju i nije im stalo do promjene svojeg ponašanja na bolje. To je također i situacija kod učenika koji su već do sada primili pedagošku mjeru, oni je ne shvaćaju ozbiljno te ona nema efikasnosti kod njih. Slažem se s navodom pedagoginje iz Osnovne škole Podturen koja navodi da na efikasnost pedagoških mjera utječu i roditelji ili skrbnici učenika. Smatram da su učenici čiji roditelji ne brinu o njima ni o njihovom školskom uspjehu, skloniji neprihvatljivim ponašanjima. A kako roditelji ne brinu o njihovom ponašanju, a tako ni o pedagoškim mjerama koje su im izrečene u školi, ni sam učenik na tu mjeru neće reagirati niti će ona imati efikasnost na njega. Cilj pedagoške mjere trebao bi biti da učenici shvate zbog čega im je izrečena pedagoška mjera, da je ona bila pravedna i da je njihov zadatak da se takvo ponašanje više ne ponovi.

10. LITERATURA

1. Andrilović, V. i Čudina-Obradović, M. (1996). Psihologija učenja i nastave: (psihologija odgoja i obrazovanja III). Zagreb: Školska knjiga
2. Bouillet, D. (2010). Pedagoške mjere u sustavu intervencija prema učenicima rizična ponašanja: kritička analiza. *Napredak* 151(2), 268 – 290.
3. Buljubašić-Kuzmanović, V. (2012). Škola kao zajednica odrastanja. *Pedagogijska istraživanja*, 9 (1), 43 – 57.
4. Cowley, S. (2006). Tajne uspješnog rada u razredu: vještine, tehnike i ideje. Zagreb: Školska knjiga.
5. Čudina-Obradović, M. (1991). Motivativno djelovanje nagrade i kazne. u Kolesarić, V., Krizmanić, M. i Petz, B., (Ur.). *Uvod u psihologiju: suvremena znanstvena i primijenjena psihologija*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 137 – 174.
6. Desforges, C. (2001). *Uspješno učenje i poučavanje*. Zagreb: Educa
7. Drandić, B., ur. (2011). *Pravno-pedagoški priručnik: za osnovne i srednje škole*. Zagreb: Znamen
8. Kyriacou, C. (2001). *Temeljna nastavna umijeća*. Zagreb: Educa
9. Matijević, M., Bilić, V. i Opić, S. (2016). *Pedagogija za učitelje i nastavnike*. Zagreb: Školska knjiga: Učiteljski fakultet.
10. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2015). *Pravilnik o kriterijima za izricanje pedagoških mjera*.
11. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (2017). *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*.
12. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2009). *Pravilnik o pedagoškoj mjeri odgojno-obrazovnog tretmana produženog stručnog postupka*.
13. Phelan, T. W. i Schonour, S. J. (2006). *1-2-3 uspjeh: za odgojitelje i učitelje*. Lekenik: Ostvarenje.
14. Rađenović, A. i Smiljanić, M. (2007). *Priručnik za razrednike*. Zagreb. 36

15. Rijavec, M. i Miljković, D. (2010). Pozitivna disciplina u razredu: priručnik za preživljavanje u razredu. Zagreb: IEP – D2.
16. Sekulić Erić, I. (2016). Priručnik za polaganje stručnog ispita pripravnika u osnovnim i srednjim školama. Zagreb: Zadržna štampa.
17. Središnji državni portal <https://gov.hr/moja-uprava/obrazovanje/osnovno-obrazovanje/pedagoske-mjere-u-osnovnoj-skoli/1887> (preuzeto 3.07.2019.)
18. Tauš, J. i Munjiza, E. (2006). Represivne i permisivne mjere u odgoju djece mlađe školske dobi. Život i Škola, (15-16), str. 69-78.

11. PRILOZI

Pilog 1. Pitanja za intervju

1. Koliko je pedagoških mjera izrečeno do sada u školskoj godini 2018/2019?
2. Je li to više ili manje s obzirom na prethodnu godinu?
3. Je li izrečeno više negativnih ili pozitivnih pedagoških mjera?
4. Koji su najčešći razlozi za izricanje negativnih pozitivnih mjera?
5. Koja negativna mjera je najučestalija?
6. Jeste li ikad imali slučaj u školi da je izrečena najstroža pedagoška mjera, preseljenje u drugu školu?
7. Imaju li negativne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?
8. Kako učenik/učenica reagira na pozitivnu pedagošku mjeru?
9. Koji su najčešći oblici pozitivnih pedagoških mjera?
10. Imaju li pozitivne pedagoške mjere efikasnost kod učenika?
11. Smatrate li da su učenici dovoljno informirani o pedagoškim mjerama?

Učenik/učenica koji je dobio/la negativnu pedagošku mjeru.

1. Koji je razlog izricanja negativne pedagoške mjere?
2. Jeste li primijetili neprimjereno ponašanje učenika?
3. Je li Vam se učenik požalio da ima problema?
4. Kako je učenik reagirao na izrečenu mjeru?
5. Je li izricanje pedagoške mjere utjecalo na ponašanje učenika i kako?
6. Prema Vašem mišljenju, kolika je efikasnost pedagoških mjera?

12. Kratka biografska bilješka

Magdalena Sklepić rođena je 1. kolovoza 1995. godine u Čakovcu. Osnovno obrazovanje stekla je u Osnovnoj školi Podturen, koju je pohađala od 2002. godine. Nakon završenog osnovnog obrazovanja, 2010. godine upisuje Ekonomsku i trgovačku školu Čakovec, smjer ekonomist. Završetkom srednje škole upisuje Učiteljski fakultet, modul informatika na Učiteljskom fakultetu Zagreb, odsjek Čakovec.

13. Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Magdalena Sklepić, izjavljujem da sam ovaj diplomski rad, na temu Efikasnost pedagoških mjera u osnovnoj školi, Izradila samostalno uz vlastito znanje, uz pomoć stručne literature i mentora, doc. dr. sc. Gorana Lapata.

POTPIS
